

Ангел Каралийчев

Пустинникът
Предание

По ония времена, когато Петър, синът на Симеона, беше цар на България, в тъмните гори на Балканския полуостров живееха четирима праведни мъже. Народът ги наричаше пустинници. Покрай бреговете на река Пшиня, под Козяк планина, се беше настанил първият пустинник – Прохор Пшински. В една усойна пещера, близо до рударския град Кратово, живееше вторият пустинник – Гавраил Лесновски. Третият – Иоаким – се молеше в самотията на Осоговската планина, а четвъртият – Иван Рилски – беше жител на великата Рилска планина. За Ивана Рилски народното предание разказва:

Когато белязаното момче от Скрино стана на дванадесет години, неговият баща го даде ратай в едно село, близо до Житомитската крепост. Ивановият господар имаше воденица край един малък планински поток, кошара и десетина овце в кошарата. Докато воденичарят мелеше брашно, неговото ратайче ходеше по ливадите след стадото и свиреше на агънцата с една тънка свирка. Агънцата много обичаха своя пастир, защото никога не дигаше тояга да ги подгони. През лятото, додето овцете пладнуваха под един сенчест явор, Иван събра дребни охлювчета и направи на всяко агънце по едно герданче. Агънцата припнаха и подскочиха като щурци от радост. Най-старият овен от благодарност научи Ивана да разбира овчия език. По цели дни пастирчето водеше разговори с овцете и разбра, че и те като хората имат свои радости и грижи. Една вечер воденичарят рече на Ивана:

– Утре ще заколя черното агънце с белите крачка.

– Защо ще го колиш? – попита Иван. – Какво зло ти е направило?

– Ще ти кажа защо. Речицата, която кара воденичния камък, пресъхна. Аз съм решил да пренеса жертва на свети Илия Гръмотвореца, дето търкаля небесните бъчви и гони облаците с огнени камшици. Дано рукне дъжд и моята воденичка пак да тръгне.

Иван се много натъжи, като чу тези думи. През нощта, когато всички заспаха, той влезе в кошарата и прегърна черното агънце с белите крачета.

– Бягай, бацьовото агънце, защото господарят иска да те погуби.

– Аз нищо лошо не съм му сторило – рече агънцето.

– Хората колят агънцата, защото са много кротки и нямат бодли като таралежите. Бягай по-скоро!

– Къде да ида?

– Мини реката Струма и се скрий отвъд в гората!

Агнето послуша Ивана. Тихо се измъкна от кошарата и се загуби в нощта.

Когато настана ден, воденичарят запали пещта, наточи си ножа и потърси обреченото агне.

– Къде е агнето? – развика се човекът с ножа.

– Побягнало е през нощта – отговори плахо Иван.

– По-скоро да го намериш! Ако не го докараш до пладне – тебе ще метна в пещта.

Иван си грабна коравата вълнена дрешка и се затече към Струма. А Струма течеше бърза и дълбока. С жален глас Иван позова агънцето си. То беше отвъд реката, зад една шубрачка. Като чу Ивановия глас, трепна, подаде си главата и се обади.

– Как премина тая дълбока вода? – провикна се Иван.

– Прескочих я нощес. Нали знаеш, че на страха краката са дълги!

– Ами аз как да дойда при тебе? – попита Иван.

– Хвърли си дрешката във водата и стъпи върху нея. Дрешката ще те пренесе.

Иван послуша агънцето. Метна дрешката си, стъпи върху нея и тя плувна като корито.

Отвъд Струма агънцето попита Ивана:

– Сега какво ще правиме?

– Ще бягаме, бацьовото.

И двете душици навлязоха в гората.

* * *

Бяха минали седем години от оня ден, когато пастирчето Иван отиде да търси агънцето и не се върна. Веднаж трима ловци от Житомирската крепост отидоха на лов отвъд Струма, навлязоха в гората, видяха един елен с клонести рога и насочиха стрелите си към него. Еленът, като разбра какво мислят да правят ловците – търти да бяга. Запращаха и надвесените клони на дърветата. Ловците се втурнаха след него. Дълго тичаха, докато се умориха и му загубиха дирите. Капнали от умора, ловците тръгнаха да си ходят, но забъркаха посоката и се въртяха насам-натък, докато мръкна. Надвечер излязоха на една полянка, окръжена от столетни дървета. Насред полянката зееше колиба със сламен покрив, а пред колибата се леко поклащаше един висок ръжен клас. Надясно от колибата мирно пасеше една овца. Когато ловците наближиха колибата, отвътре излезе един млад човек – висок и сух, с рядка жълта брада и черна риза, опасана с къпина.

– Добре дошли! – проговори стопанинът на колибата и се поклони.

Ловците бяха много изгладнели.

– Какво ще ни нагостиш? – попита единият.

– Каквото дал господ – отговори пустинникът и като протегна ръка, отрони едно зърно от ръжения клас. Сетне се наведе, пусна зърното в дупката на своята ръчна каменна мелница, наречена хромел, и почна да мели. Завчас смля зърното и замеси една мъничка питка. Накладе огън. Зарови питката в огъня и додето надои мляко в една пръстена паничка – питката се опече. Гостолюбивият човек разчупи питката на три залька и ги подаде на ловците. След туй сложи напреде им паничката с млякото, изнесе три дървени лъжици и покани гостите да се нахранат:

– Яжте!

Ловците налапаха зальците и загребах мляко с лъжиците.

Щом сръбнаха – изведнаж усетиха и тримата, че са сити сякаш си били на господарска трапеза. Спогледаха се смаяни. Починаха си, попитаха накъде са пада Житомитската крепост и тръгнаха да си ходят. Когато кривнаха зад колибата, те се спряха до овцата на пустинника и си заговориха.

– Този човек – рече единият – ни нахрани само с едно зърно ръж, той не е чист!

– Той е съдружник на дявола! – извика вторият.

– Да накладем огън и да го изгориме! – предложи третият. Овцата, щом чу тия зловещи думи, тихо се промъкна към кошарата и разказа на стопанина си какво смятат да правят с него неблагодарните гости. Пустинникът спокойно изслуша своята другарка и без да каже дума, влезе в колибата. Подир малко той изнесе една детска вълнена дрешка и я хвърли на тревата. Най-напред върху дрешката се намести овцата. След туй пустинникът стъпи до нея. Тогава стана чудо. Дрешката се раздвижи като птичи криле и понесе овцата и човека нагоре.

Когато пустинникът се издигна високо над ловците, неговият глас прокълтя:

– Вие сте зли хора! Нека бог ви съди за греха, който намислихте да сторите!

Когато изрече тия думи, пустинникът се понесе към сините върхове на Рила планина. Там той кацна на една висока поляна и съгради първата постница на манастира „Свети Иван Рилски“.

КРАЙ

© Ангел Каралийчев

Сканиране: sir_Ivanhoe, август, 2007 г.
Разпознаване и последна редакция: NomaD, август, 2008 г.

Издание:

Ангел Каралийчев. Приказен свят. Том втори, 1982
Издателство „Български писател“, 1982

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/9092>]